

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento výukový materiál byl vytvořen v rámci projektu OPVK pro školní rok 2011/2012.

1. PRÁCE S TEXTEM, INFORMACEMI

TÉMA: Stavba a členění textu, techniky čtení

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

ROČNÍK: 2. STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ , pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: Text, textová syntax, výstavba textu, ruhy konektorů, členění textu, techniky čtení

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

X 13-17:53

POSTUP

1. strana - Základní znaky
2. strana - Metodika
3. strana - Textpráce s textem
4. strana - Textová syntax
5. strana - Výstavba extu
6. strana - Větná perspektiva
- 7.a 8. strana - Soudržnost textu,konektory
9. strana - Členění textu
10. strana - Metoda čtení
11. strana - Použité materiály

X 13-17:47

TEXT - PRÁCE S TEXTEM

- model pro tvoření (realizaci) komunikaci
- vyjadřuje komunikační záměr mluvčího
- prostředek k dosažení komunikačních cílů
- při vzniku textu autor uplatňuje prvky všech nižších jazykových rovin (fonetické, morfeatické, morfologické, lexikální, skladební)
- nejvyšší rovina jazykového systému
- skládá se z větných a nevětných výpovědí
- jednotlivé výpovědi mají své téma, celkové téma - hypertéma
- výpovědi jsou spojeny prvky zajišťující soudržnost textů - konektory
- soudržnost (obsah) se projevuje nejen ve formě textu, ale i v jeho významu
- text je členitý

1 30-12:51

TEXTOVÁ SYNTAX

- jazykovědní disciplína, zabývající se studiem textů, jejich stavbou,strukturou, formou a významem
- postupuje od celku k částem a naopak
- největší rozdíl mezi větou a textem je ve struktuře, významu a vyjadřovaném času - věta má jedinou časovou aktualizaci, text je členěný, dynamický
- mezi částmi věty nedochází k významovému protikladu jejich jednotlivých částí
- text se může skládat ze vzájemně významově protikladných nižších struktur

1 30-12:51

VÝSTAVBA TEXTU

- je tvořen větami a skladebními vztahy mezi nimi
- nevzniká nahodilým, libovolným spojením vět
- text je komunikační jednotka s jednotným obsahem
- strukturální části mají společné téma - hypertéma
- s výstavbou textu souvisí významové uspořádání slov ve výpovědi - aktuální členění - ovlivňuje pořádek slov ve výpovědi

1 30-12:51

VĚTNÁ PERSPEKTIVA

- způsob začlenění věty (výpovědi v rámci celého textu)
- výpovědi na sebe v textu významově navazují

dělí se :

1. východisko výpovědi - informace známá z předchozích výpovědí, umožňuje navázat, dát smysl
2. jádro výpovědi - nová informace, z hlediska významu důležitější sdělení = téma

1 30-12:51

SOUHRZNOST TEXTU

návaznost = koherence

konektory - prostředky textové soudržnosti

- hlavní jejich funkce - zapojení výpovědi do kontextu s ostatními výpověďmi

druhy konektorů:

1. lexikální - a) opakování pojmenování, které se vyskytovalo v předchozím textu (Člověk je plný optimismu. S optimismem a dobrou náladou se hned lépe daří.)

- b) použití synonyma pro některé pojmenování (Ty fotky jsou skvělé. Tyhle pěkné fotky se mi povedly.)
- c) použití odkazovacích slov, například osobních nebo ukazovacích zájmen, přísloví a částic (Zítřka k nám přijde Ondra. Mám pro něj překvapení.)

1 31-12:03

2. Gramatické

- jsou zastoupeny zejména koncovkami přísudku při kontextovém vypuštění podmětu (nevyjádřený podmět) - Honza udělal zkoušky. Oslavil to s kamarády.

3. Komentáře

- zvláštní vsuvky, zprostředkávají autorův subjektivní názor či postoj, zpřesňují a opravují to, co bylo řečeno
Mám chuť na něco sladkého, přesněji řečeno ne na cokoli sladkého, ale na čokoládu.

4. Kontaktní prostředky

- mají funkci vzbudit pozornost, udržet začátek a konec komunikace
Milý Tomáši, ptal ses, co jsme probírali v češtině, nezapomeň, že příště píšeme test.

5. Konektory přímo odkazující textu

- anafora odkazuje zpět do textu, katafora odkazuje něco dopředu, exofora odkazuje nad rámec textu

1 31-12:03

ČLENĚNÍ TEXTU

- vztahuje se k jeho prostorovému (u psaného textu) a časovému zařazení (u psaného i mluveného projevu)
- odráží jeho významovou strukturu

členění :

1. horizontální -lineární členění

- odstavec je základní strukturální částí textu, jeho hlavní funkcí je optické rozčlenění souvislého textu do přehlednějších, významově jednotných částí

2. vertikální členění textu

- členění do hloubky, slouží k usnadnění jeho vnímání, jednodušší orientaci
- barva textového podkladu, tituly, podtituly, grafy, schémata, obrázky

1 31-12:03

ZBĚŽNÉ
představa o celku a důležitých místech

DŮKLADNÉ
studium podstatných míst

METODA TROJÍHO ČTENÍ

VÝBĚROVÉ
čtení podtrženého, čtení výpisků, poznámek

1 31-12:03

POUŽITÉ ZDROJE:

1. Kvitková N., Helcová I.: Čeština pro učební obory středních odborných učilišť, Praha 1997, SNP
2. Mašková, D.": Český jazyk , přehled středoškolského učiva, Třebíč, 2006, vyd. PV
3. Galerie Smart program

X 13-18:24